

ÅRSRAPPORT 2023

BYNS KVALITETSDEKLARATION

Uppdragsgivarna, våra samarbetspartners, företagen och de framtida yrkesarbetarna, ska känna respekt och trovärdighet i allt BYN förmedlar. Vi ska agera med kunskap, tydlighet och engagemang. Som serviceorganisation ska BYN leverera nytta för uppdragsgivarna.

BYNS VÄRDEGRUND

- Vi respekterar varje enskild människa oavsett kön och etnisk bakgrund
- Vi accepterar inte rasism, diskriminering eller trakasserier i någon form, varken i våra relationer med människor inom eller utanför BYN
- Vi arbetar för bra arbetarskydd, god arbetsmiljö och mångfald
- Vi följer och respekterar ingångna avtal och överenskommelser
- Vi arbetar aktivt mot svartarbete och ekonomisk brottslighet
- Vi agerar när någon utsätts för handlingar eller handlar i strid med BYNs värdegrund

2023

För BYN handlade 2023 om att etablera ett testcenter för branschvalidering av yrket träarbetare. Om Skol-SM för anläggningsförare som anordnades av Malenagymnasiet i Sjöbo och det digitala verktyget 16 byggframtider, framtaget för att nå ut till branschens framtida yrkesarbetare. Året handlade även om utvecklingen av det tidigare yrkesutbildningsavtalet och det därtill anpassade BYNs register 2.0. Utvecklingen av den ämnesutformade gymnasieskolan (Gy25) diskuterades med samtliga yrkesråd och innebar åtskilliga möten med Skolverkets programansvariga. Allt detta medan lågkonjunkturen ständigt gjorde sig påmind med byggföretag som gick i konkurs, svårigheter att hitta arbetsplatser och minskningar i bostadsbyggandet.

NATIONELLT & REGIONALT ARBETE

Byggbranschens yrkesnämnd (BYN) ska kännetecknas av tillgänglighet, tydlighet och tillförlitlighet, där BYN-regionernas arbete utgör en stor del av BYNs nationella verksamhet.

Ett nära samarbete mellan BYNs nationella kansli i Stockholm och landets 22 BYN-regioner utgör en viktig del för att BYNs övergripande arbete med kompetensförsörjning till bygg- och anläggningsbranschen ska fungera på ett så smidigt och effektivt sätt som möjligt.

BYNs regionsrepresentanter, ca. 60 personer, arbetar med att ge stöd till skolor, lärlingar och företag i yrkesutbildnings-frågor. Utöver medverkan i lokala programråd och hantering av lärlingar i BYNs register genomför parterna personal i BYN-regionerna en regionalt anpassad verksamhet för att främja rekrytering och höja kvaliteten i yrkesutbildningen. Könsfördelningen inom BYN-regionerna

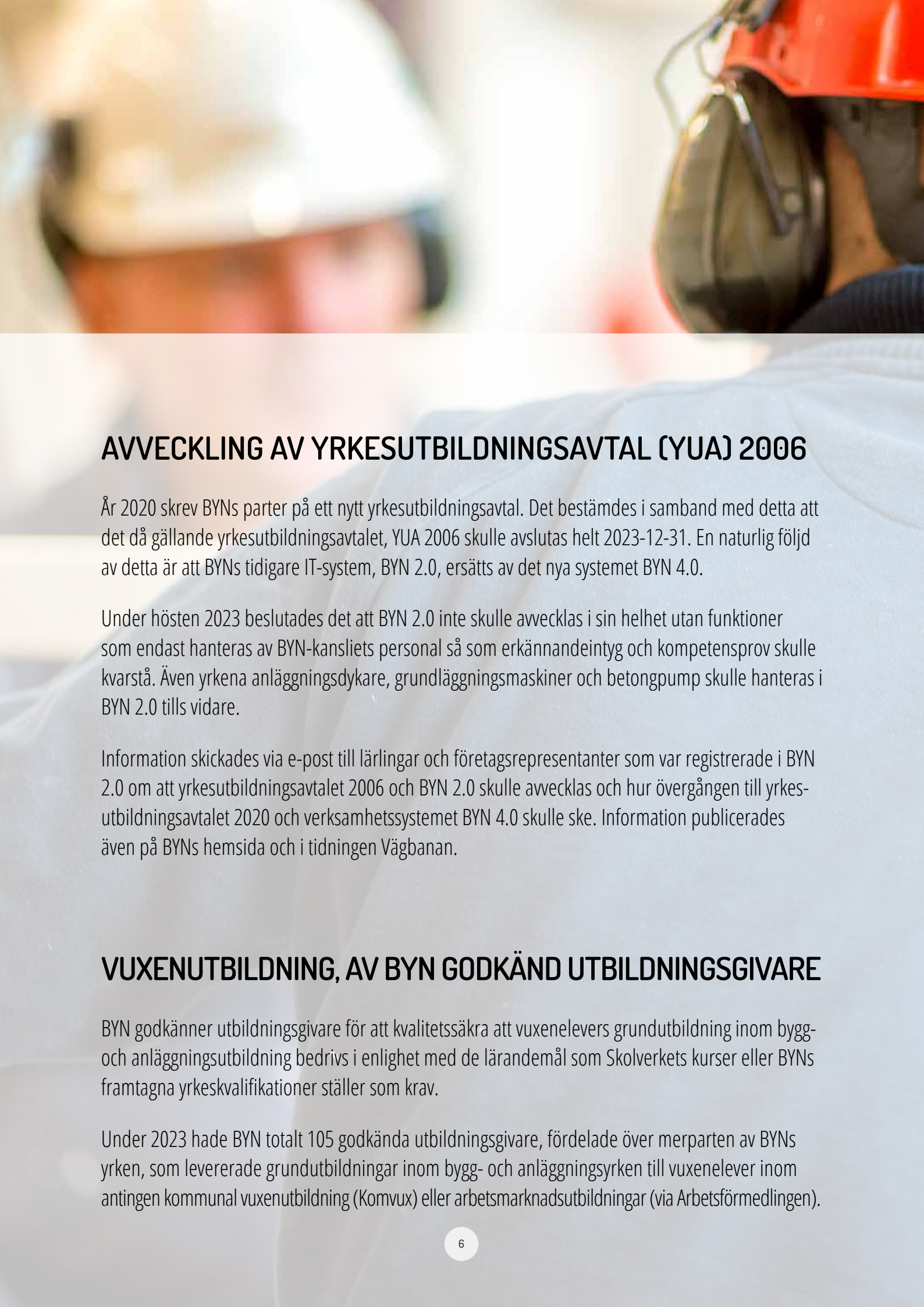

och på BYNs kansli utjämnades ytterligare under året och i slutet av 2023 var fördelningen 42% kvinnor och 58% män som arbetade med BYN-relaterade uppgifter.

Genom den samverkan som sker i gymnasieskolornas lokala programråd skapas viktiga kontakter mellan skolan och företagen i en region. Det syftar bland annat till att ge förutsättningar för en väl fungerande dialog som ska leda till bra praktikplatser (arbetsplatsförlagt lärande - apl) i rätt omfattning och yrkesinnehåll för eleverna under sin gymnasieutbildning. Genom att eleverna gör sin praktik på ett företag skapas också förutsättningarna till den första lärlingsanställningen, vilket i sin tur innebär att företagets kontakter med skolan utgör en viktig rekryteringsväg för att förse branschen med välutbildad arbetskraft i framtiden.

BYNs kanslichef, tillsammans med representanter från respektive partsorganisation (Byggföretagen, Byggnads, Maskinentreprenörerna och Seko) är ledamöter i Skolverkets nationella programråd för bygg- och anläggningsprogrammet. Arbetet i programrådet har under 2023 till stor del fokuserats på utvecklingen av den ämnesutformade gymnasieskolan (Gy25), som ska börja gälla läsåret 2025/2026. En stor förbättring i samband med införandet av Gy25 är att ämnesplaner är framskrivna för merparten av BYN-yrkena. Fram till de nya ämnesplanerna träder i kraft från 1 juli 2025 hanteras utbildningen inom alla specialstyrken baserat på generellt uttryckta kursplaner. En annan förändring av bygg- och anläggningsprogrammet som har diskuterats under året är att utbildningen för anläggningsmaskinförare, som har en egen inriktning kommer att föras över till inriktningen mark och anläggning.

Under året har programrådet fortsatt arbetet med en "jämförbar yrkesutbildning", som syftar till att ta fram åtgärder för att underlätta otraditionella studie- och yrkesval för blivande gymnasieelever. Målsättningen är att detta arbete ska bidra till att förbättra den ojämna könsfördelning som finns inom branschen.

AVVECKLING AV YRKESUTBILDNINGSAVTAL (YUA) 2006

År 2020 skrev BYNs parter på ett nytt yrkesutbildningsavtal. Det bestämdes i samband med detta att det då gällande yrkesutbildningsavtalet, YUA 2006 skulle avslutas helt 2023-12-31. En naturlig följd av detta är att BYNs tidigare IT-system, BYN 2.0, ersätts av det nya systemet BYN 4.0.

Under hösten 2023 beslutades det att BYN 2.0 inte skulle avecklas i sin helhet utan funktioner som endast hanteras av BYN-kansliets personal så som erkännandeintyg och kompetensprov skulle kvarstå. Även yrkena anläggningsdykare, grundläggningsmaskiner och betongpump skulle hanteras i BYN 2.0 tills vidare.

Information skickades via e-post till lärlingar och företagsrepresentanter som var registrerade i BYN 2.0 om att yrkesutbildningsavtalet 2006 och BYN 2.0 skulle avecklas och hur övergången till yrkesutbildningsavtalet 2020 och verksamhetssystemet BYN 4.0 skulle ske. Information publicerades även på BYNs hemsida och i tidningen Vägbanan.

VUXENUTBILDNING, AV BYN GODKÄND UTBILDNINGSGIVARE

BYN godkänner utbildningsgivare för att kvalitetssäkra att vuxenelevs grundutbildning inom bygg- och anläggningsutbildning bedrivs i enlighet med de lärandemål som Skolverkets kurser eller BYNs framtagna yrkeskvalifikationer ställer som krav.

Under 2023 hade BYN totalt 105 godkända utbildningsgivare, fördelade över merparten av BYNs yrken, som levererade grundutbildningar inom bygg- och anläggningsyrken till vuxenelever inom antingen kommunal vuxenutbildning (Komvux) eller arbetsmarknadsutbildningar (via Arbetsförmedlingen).

Under 2023 genomförde BYN fem fysiska kvalitetsbesök hos de godkända utbildningsgivarna och utöver dessa gjordes digitala kvalitetsuppföljningar med ytterligare tio utbildningsgivare.

BYN genomförde även en digital informationsträff för BYNs utbildningsgivare där ca. 70 utbildare var representerade.

BYN har tillsammans med Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA) genomfört totalt fem gemensamma besök hos utbildningsgivare inom anläggningsmaskiner där tre av dessa utbildar åt både BYN och TYA. Under hösten anordnades det en gemensam konferens i Sundsvall där det samlades ett nittiototal av TYA:s instruktörer och BYNs utbildningsgivare inom anläggningsmaskiner.

BRANSCHREKOMMENDERAD SKOLA

De gymnasieskolor, med bygg- och anläggningsprogrammet, som uppfyller BYNs kriterier för branschrekommenderad skola bedöms ha förutsättningar att ge en grundläggande yrkesutbildning som uppfyller byggbranschens krav och de kan därmed ansöka om en branschrekommendation.

Syftet med branschrekommenderad skola är att tydliggöra branschens prioriterade förväntningar på skolor som utbildar för BYNs yrken och bidra till utveckling av utbildningen för att ge elever en utbildning med bra kvalitet.

Branschrekommendationen är giltig under två läsår och ska därefter förnyas om skolan vill behålla sitt godkännande.

I december 2023 fanns det 128 branschrekommenderade gymnasieskolor (av totalt ca. 240 skolor) i landet med utbildning inom bygg- och anläggningsprogrammets inriktningar; anläggningsfordon, husbyggnad samt mark- och anläggning. Av dessa 128 skolor var det 35 som fick sitt godkännande förnyat under 2023.

FÖRETAGSLÄRLING

Företagslärling är en utbildningsväg där en person anställd i ett avtalsföretag genomför sin grundutbildning.

Företagslärling kan omfatta en komplett grundutbildning men fungerar också för den lärling som av olika anledningar kan behöva komplettera sin utbildning.

Utbildningens upplägg och innehåll styrs av BYNs yrkeskvalifikationer och utgörs av såväl teoretiska som praktiska moment.

De teoretiska delarna läses som oftast som en webbaserad utbildning med stöd av en distanslärare och i några delar kompletteras utbildningen med en del lärarledd undervisning. Det praktiska lärandet sker i företagets ordinarie verksamhet under överinseende av en obligatorisk och handledare med egen yrkeskompetens (yrkesbevis eller likvärdig).

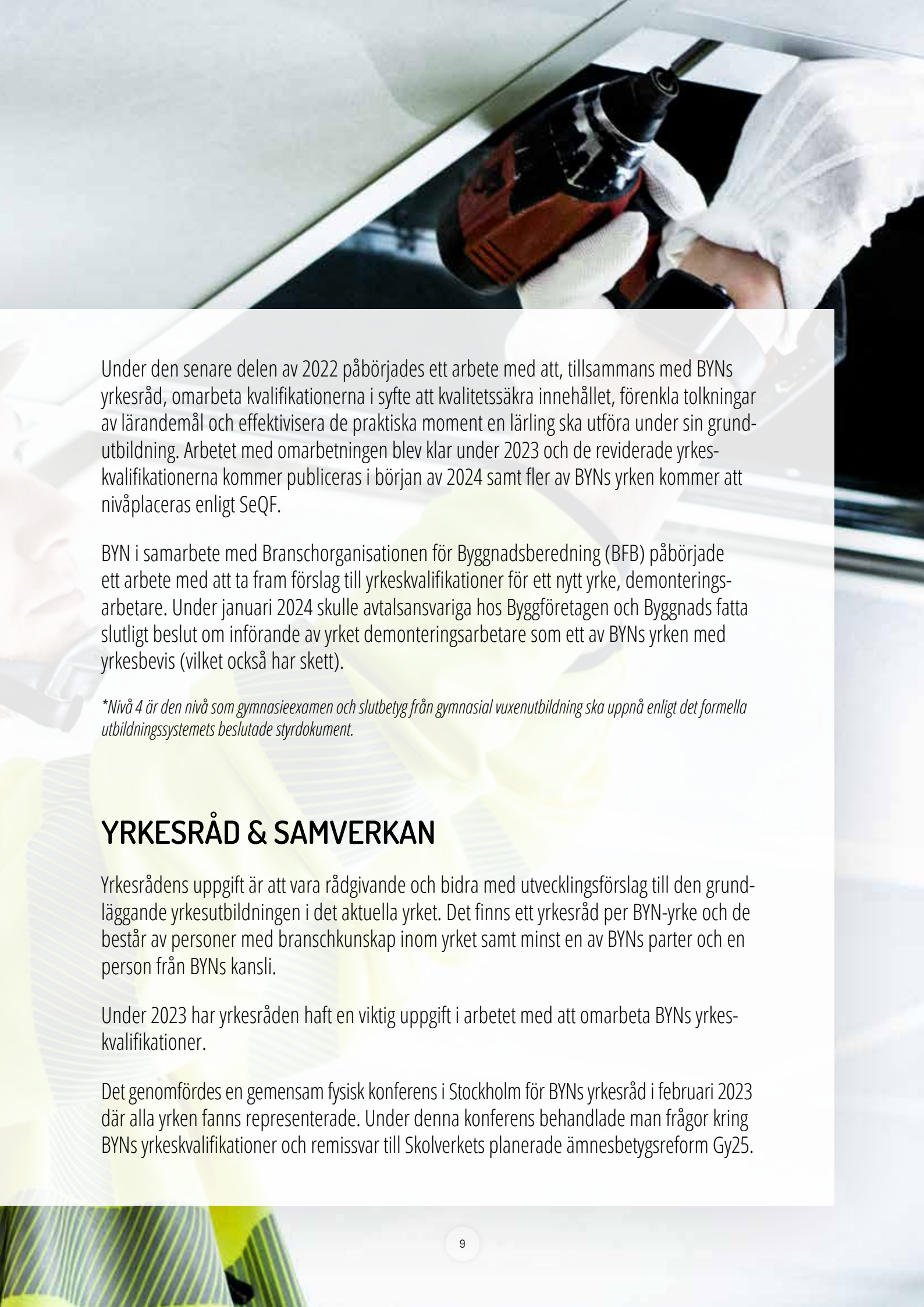
Utbildningsformen finns för samtliga BYN-yrken och genomförs årligen av ca. 500-600 lärlingar.

Nedgången i konjunkturen och företagens möjligheter att anställa företagslärlingar blev påtaglig under året och antalet anmälda företagslärlingar minskade med cirka 20%.

KVALIFIKATIONER – LÄRANDEMÅL

I samarbete med bransch- och yrkeskunniga personer inom respektive yrkesområde har BYN utarbetat yrkeskvalifikationer. Detta i syfte att förtydliga vilka kunskaps- och kompetenskrav som gäller efter en genomförd grundutbildning för respektive yrke.

Yrkeskvalifikationerna för betongarbetare, golvläggare, murare, plattsättare och träarbetare finns inplacerade i Sveriges referensram för kvalifikationer (SeQF) i nivå 4*.

Under den senare delen av 2022 påbörjades ett arbete med att, tillsammans med BYNs yrkesråd, omarbета kvalifikationerna i syfte att kvalitetssäkra innehållet, förenkla tolkningar av lärandemål och effektivisera de praktiska moment en lärling ska utföra under sin grundutbildning. Arbetet med omarbetningen blev klar under 2023 och de reviderade yrkeskvalifikationerna kommer publiceras i början av 2024 samt fler av BYNs yrken kommer att nivåplaceras enligt SeQF.

BYN i samarbete med Branschorganisationen för Byggnadsberedning (BFB) påbörjade ett arbete med att ta fram förslag till yrkeskvalifikationer för ett nytt yrke, demonteringsarbetare. Under januari 2024 skulle avtalsansvariga hos Byggföretagen och Byggnads fatta slutligt beslut om införande av yrket demonteringsarbetare som ett av BYNs yrken med yrkesbevis (vilket också har skett).

**Nivå 4 är den nivå som gymnasieexamen och slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning ska uppnå enligt det formella utbildningssystemets beslutade styrdokument.*

YRKESRÅD & SAMVERKAN

Yrkesrådets uppgift är att vara rådgivande och bidra med utvecklingsförslag till den grundläggande yrkesutbildningen i det aktuella yrket. Det finns ett yrkesråd per BYN-yrke och de består av personer med branschkunskap inom yrket samt minst en av BYNs parter och en person från BYNs kansli.

Under 2023 har yrkesråden haft en viktig uppgift i arbetet med att omarbета BYNs yrkeskvalifikationer.

Det genomfördes en gemensam fysisk konferens i Stockholm för BYNs yrkesråd i februari 2023 där alla yrken fanns representerade. Under denna konferens behandlade man frågor kring BYNs yrkeskvalifikationer och remissvar till Skolverkets planerade ämnesbetygsreform Gy25.

HANDLEDARUTBILDNINGEN

BYN har i samverkan med Växjö kommun tagit fram en branschanpassad handledarutbildning som godkännts av Skolverket. Den som genomfört utbildningen kan via huvudmannen för en utbildning avropa det extra statsbidraget som finns tillgängligt för handledare som har genomfört en godkänd handledarutbildning.

Under 2023 genomfördes handledarutbildningen som en instruktörsledd utbildning vid 20 olika tillfällen och totalt deltog 396 personer i denna utbildningsform.

VALIDERING

BYN har under längre tid arbetat med att ta fram en branschvalideringsmodell för att säkerställa en likvärdig validering oavsett var i landet och hos vem den genomförs. Modellen har tagits fram i samarbete med företag i branschen samt lärare på bygg- och anläggningsprogrammet.

Validering erbjuder individer en möjlighet att visa sina kunskaper teoretiskt såväl som praktiskt inom ett BYN-yrke. De teoretiska provfrågorna och de praktiska momenten som ingår i valideringsmodellen är kopplade till BYNs yrkeskvalifikationer, där de uppsatta kunskaps- och kompetenskraven för yrket finns tydliggjorda.

Under 2023 etablerades ett första testcenter för branschvalidering enligt den framtagna valideringsmodellen. Det är yrket träarbetare som är först ut hos detta testcenter.

Modellen finns klar för yrkena träarbetare, murare, plattsättare och betongarbetare men efterfrågan på validering för BYNs yrken har varit låg och därför har implementering inte genomförts än.

I väntan på att implementering av den nya branschvalideringen kommer i gång finns det begränsade möjligheter till validering enligt tidigare upplägg hos någon av BYNs godkända valideringsleverantörer. Vid slutet på året fanns det 16 valideringsleverantörer som genomförde validering inom något/några av BYNs yrken.

KOMMUNIKATIONSPLAN

Inför 2022 beslutade BYNs styrelse om en ny kommunikationsplan som skulle genomföras under tre år. Syftet var att göra en ordentlig kommunikationssatsning gentemot de så kallade primära målgrupperna högstadielärover, vuxna yrkesväxlare och vuxna arbetssökande. Som grund användes BYNs kommunikationskoncept Bygg din framtid.

2023 var kommunikationsplanens andra aktiva år med mål att öka kännedomen om men även förändra attityden gentemot byggbranschen som en framtida arbetsplats. Detta skulle ske genom att visa upp BYNs 16 yrken samt vilka utbildningsvägar som leder till yrkesbevis inom dessa yrken.

16 BYGGFRAMTIDER

BYNs senaste pusselbit i konceptet Bygg din framtid är 16 byggframtider. Detta är ett efterlängtat digitalt redskap för att på ett enkelt och lekfullt sätt starta samtal om byggbranschen. 16 byggframtider är skapat med hjälp av främjandemedel från Arbetsförmedlingen och syftet är att; slå håll på fördomarna om branschen, öka statusen på byggyrken samt öka antalet som vill söka sig till branschen.

16 byggframtider är ett digitalt spel som finns online, indirekt i allas mobiler och kräver ingen app. Det har ett lekfullt och tilltalande utseende som är direkt kopplat till Bygg din framtid's nya design. Kunskapen om byggyrkena kommer till användaren genom quizfrågor och korta texter och allt finns översatt till engelska, farsi och arabiska. I samband med utvecklingen av 16 byggframtider översattes även hemsidan Bygg din framtid till dessa språk.

IAPL-PROJEKTET VERKARE FÖR EN INKLUDERANDE ARBETSMILJÖ

BYN lanserade under 2022 konceptet iAPL (inkluderande apl). Konceptet har tagits fram som en kvalitetsstämpel för att säkerställa att de apl-elever som gör sin praktik i bygg- och anläggningsbranschen möts av ett inkluderande och välkomnande förhållningssätt på företagen. Alla elever på bygg- och anläggningsprogrammet förtjänar en praktikplats fri från kränkningar, trakasserier och förhastade slutsatser om vem som är lämplig för yrket.

Godkända iAPL-företag/arbetsplatser har ambitiösa strävansmål, är ambassadörer för inkludering i branschen och blir förbilder för andra.

Under 2023 koncentrerades arbetet till att informera företag om konceptet för att skapa intresse för kvalitetsstämpeln och öka antalet godkända iAPL-företag.

Informationsarbetet är tidskrävande och vid årets slut hade ett 20-tal företag anslutit sig till iAPL-konceptet.

ARBETSMILJÖ, HÄLSA & SÄKERHET

Att dagligen möta en säker och trygg arbetsmiljö på en byggarbetsplats ska vara en självklarhet för de som arbetar inom bygg- och anläggningsbranschen. Detta blev speciellt påtagligt under andra halvåret av 2023 då tragiska olyckor drabbade branschen.

Arbetet med att skapa säkra och trygga arbetsplatser har hög fokus inom branschen. Byggbranschens säkerhetspark, som är belägen vid Arlanda flygplats, är ett led i den satsningen där besökare till parken får möjligheten att öka kunskapen och medvetandet om vad säkra arbetsplatser och arbetsmoment innebär. Säkerhetsparken, som är en anläggning på 15 000 m², ger besökarna goda möjligheter att praktisera säkerhet och reflektera kring beteenden och attityder på en byggarbetsplats.

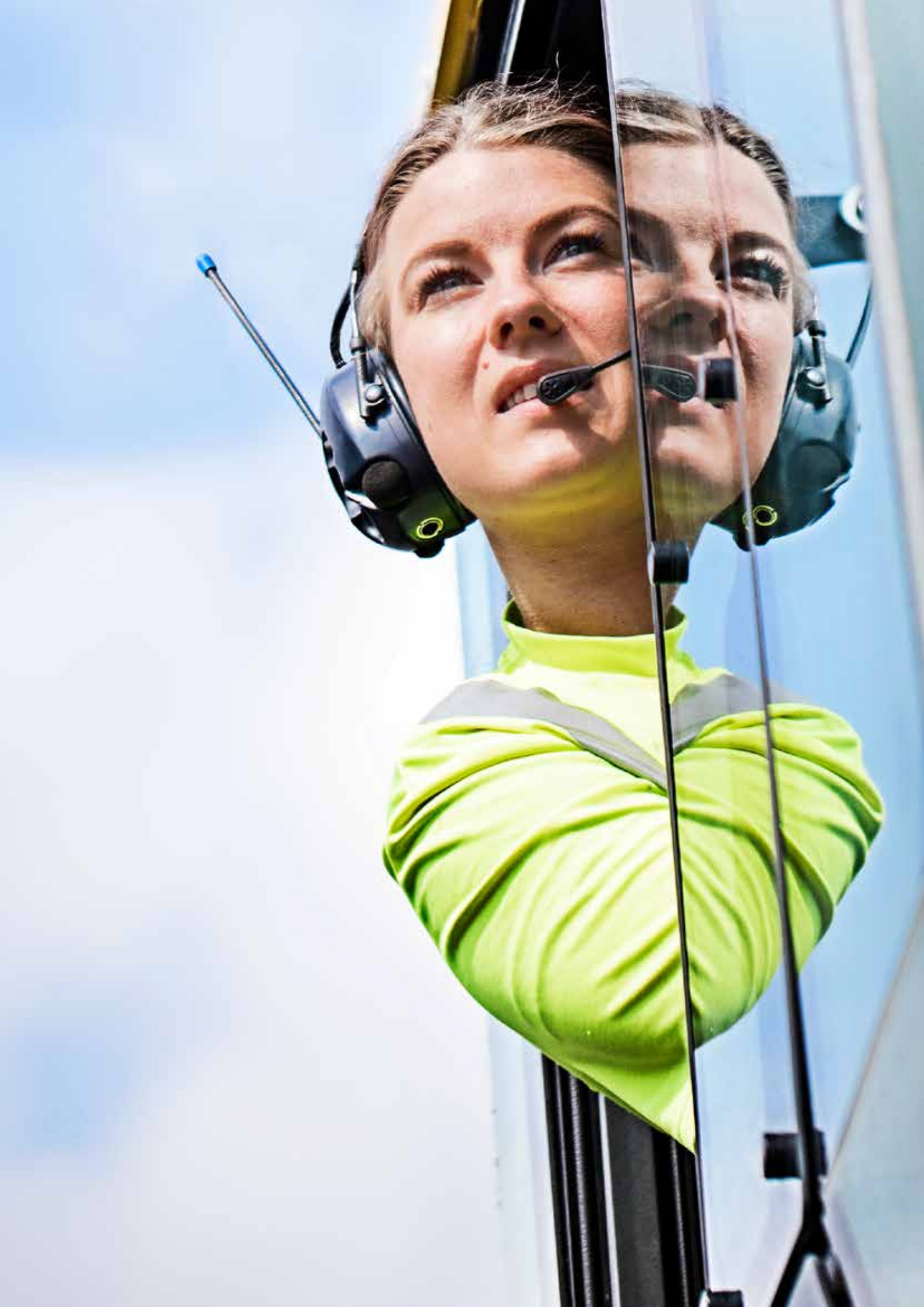
BYN har sedan hösten 2021 deltagit i ett projekt med målsättningen att 6 000 elever från gymnasieskolan, yrkeshögskolan, högskolan och universitet ska få möjlighet att besöka Säkerhetsparken som en del av sin utbildning. Projektet har drivits i samverkan med AFA-försäkringsbolag som har finansierat kostnaden för besöket till Säkerhetsparken. Projektet avslutades vid årsskiftet 2023/2024 och hade då nått 4 600 besökare. Att målsättningen på 6 000 besökare inte helt uppnåddes kan tillskrivas coronapandemin under åren 2020–2021 då möjligheten att besöka Säkerhetsparken var starkt begränsad.

BYN-regioner som har haft utrymme i den egna budgeten har stöttat skolors resor till säkerhetsparken.

Företrädare för BYNs kansli och BYNs parter medverkar i styrgruppen för den omfattande skolinformationsverksamhet som bekostas av partsgemensamma medel och genomförs av rehabiliteringsföretaget Galaxen Bygg. Eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet besöks en gång per årskurs under de tre åren.

SAMVERKAN MED TRANSPORTFACKENS YRKES- & ARBETSMILJÖNÄMND (TYA)

Samverkan mellan BYN och Transportfackens Yrkes- och arbetsmiljönämnd (TYA) sträcker sig tillbaka till 2008 då ett mer organiserat samarbete inleddes. BYN och TYA har gemensamma intressen inom utbildningsområdet för anläggningsmaskiner och kranar. Samverkan innebär bland annat att yrkesbevis för de maskinslag som yrkesnämnderna har gemensamt erkänns ömsesidigt.

Uppföljning av kvaliteten i maskinutbildningarna hos utbildningsgivarna är en annan viktig del i samverkansarbetet. Arbetet ska säkerställa att utbildningarna genomförs enligt lärandemålen för aktuellt yrke och leda till en ökad säkerhet och kvalitet i utbildningarna.

Årligen genomförs en maskininstruktörskonferens som har blivit en viktig träffpunkt för BYNs och TYAs maskininstruktörer, konferensen ger dem möjlighet till erfarenhetsutbyte och få information från nämnderna.

SAMVERKAN MED MÅLERIBRANSCHENS YRKESNÄMND (MYN)

BYN och Måleribranschens Yrkesnämnd (MYN) är två yrkesnämnder som har mycket gemensamt i sina uppdrag. Yrkesnämnderna delar de utmaningar som respektive bransch möter bland annat inom kompetensförsörjnings- och jämlikhetsfrågor och har sedan 2021 ingått en mer fördjupad samverkan. De båda yrkesnämnderna är representerade i Skolverkets nationella programråd för bygg- och anläggningsprogrammet och deltar aktivt i arbetet med att utveckla utbildningen inom programmet. Andra samverkansområden är genomförandet av yrkeslärar- och skolledarkonferenser, stärka rekryteringsarbetet till gymnasieskolan och vuxenutbildningen samt samverkan vid förberedelser och genomförande av skol- och yrkestävlingar.

I mars 2023 arrangerades en digital konferens för skolledare från gymnasieskolans bygg- och anläggningsprogram. Konferensen samlade ett 80-tal skolledare som fick ta del av föreläsningar om hållbarhet i yrkesutbildningen, yrkeslärares behov av fortbildning och information om den ämnesutformade gymnasiereformen – Gy25. Under hösten 2023 påbörjade BYN och MYN planeringen för en gemensam yrkeslärankonferens som vänder sig till de som undervisar på bygg- och anläggningsprogrammet. Målsättningen var att samla ca. 200 yrkeslärare för att bland annat diskutera utvecklingen av bygg- och anläggningsutbildningar för att möta branschens behov av välutbildade resurser. Vid årsskiftet beslutades att förlägga konferensen till Aronsborgs konferenshotell i Bålsta den 19–20 mars 2024.

SKOL-SM FÖR ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE

Sedan 1994 har Maskinentreprenörerna, Seko och BYN arrangerat Skol-SM för anläggningsmaskinförare. Skol-SM 2023 genomfördes 12–13 maj i Sjöbo med Malenagymnasiet som medarrangör för tävlingen.

För att kvalificera sig till Skol-SM för anläggningsmaskinförare krävs att skolan anmäler en klass med elever som ska genomföra ett teoretiskt kvalificeringsprov. Totalt deltog 272 elever från 27 skolor i årets kvalificeringsprov. Av dessa gick de 14 skolor som nådde bästa resultatet vidare till Skol-SM och varje skola representerades av en tävlande elev. Malenagymnasiet i Sjöbo var direktkvalificerade till tävlingen genom sin seger i tävlingen 2022.

Vinnaren blev Karl Hjernqvist från Wisbygymnasiet i Visby. Han tog hem titeln Sveriges bästa anläggningsmaskinförare på maskinslagen hjullastare respektive hjulburen grävmaskin.

YRKES-EM I GDANSK, POLEN

BYN deltog i Yrkes-EM i Gdansk med ett yrke och en tävlande, plattsättaren Frida Malm, från Piteå. I Yrkes-EM 2023, som genomförs vart annat år, deltog totalt 600 tävlanden från 32 länder som tävlade i totalt 42 olika yrken.

Frida har under året förberett sig inför sitt deltagande i Yrkes-EM genom att bland annat delta i lagtävlingen PCI-Alpencup, i Schweiz, för plattsättare tillsammans med den tidigare svenska mästaren i plattsättning, Filip Sandberg. På plats i Gdansk presterade Frida, som övriga i svenska Yrkeslandslaget, på en hög nivå. Som enda kvinnliga deltagare bland nio andra plattsättare placerade hon sig på en hedrande sjätte plats endast några få poäng från en hedersmedalj.

BYNS STYRELSE 2023

BYNs styrelse består av ledamöter från de fyra organisationer som gemensamt utgör Byggbranschens yrkesnämnd. Ledamöterna väljs i samband med BYNs årsstämma, som 2023 hölls den 25 maj.

ORDINARIE LEDAMÖTER

BYGGFÖRETAGEN

Johan Gillberg | Ordförande

Lars Tullstedt

Malin Simonetti

SUPPLEANTER

Tobias Elf Svensson

SVENSKA BYGGNADSARBETARFÖRBUNDET

Christer Carlsson | Vice ordförande

Bengt Westman

Tommi Hakala

Rickard Kronlid

MASKINENTREPRENÖRERNA

Anita Ifrig

Staffan Söder

SEKO – SERVICE- & KOMMUNIKATIONSFACKET

Magnus Ekeljung

Magnus Andersson

STYRELSENS ARBETSUTSKOTT

Lars Tullstedt | Ordförande

Christer Carlsson | Vice ordförande

Anita Ifrig

Magnus Ekeljung

Tobias Elf Svensson

Bengt Westman

STYRELSENS VERKSTÄLLANDE UTSKOTT

Johan Gillberg | Ordförande

Christer Carlsson | Vice ordförande

Anita Ifrig

Magnus Ekeljung

BYNS KANSLI

Carina Bergström

Marie Dahlström

Michael Gustafsson

Thomas Hagman

Ingemar Klaesson

Carolina Mallwitz

Christian Nielsen

Carina Sköld

Justina Zurawska

POSTADRESS: Box 42136, 126 15 Stockholm
BESÖKSADRESS: Västberga allé 5, 9 tr
TELEFON: 08-564 881 60
E-POST: info@byn.se